

Novi grobovi

ANNA PRISEL
Kakor smo večer poročali, je preminila Anna Prisel, rojena Planinc. Doma je bila iz vasi Bučera ali Stara vas pri Vidmu, odkoder je prišla v Ameriko leta 1907. Stanovala je na 15908 Parkgrove Ave. Bila je članica društva sv. Ane št. 4 S.D.Z., podr. št. 41 S.Z.Z. in Oltarnega društva Marije Vnebovzete. So-prog John je svoječasno vodil trgovino z grocerijo, pozneje pa je prodajal zemljišča. Umrl je decembra 1953.
Bila je krušna mati Raymond du Fidel in Mary Marinčič. Tu zapušča brata Louis G. Planinc, ki je solastnik z Mr. Mario Kolencem v podjetju W. F. Hann & Sons Co., v stari domovini pa zapušča brata Paula in sestre: Agnes, Antonia in Rose. Pogreb se vrši v četrtek zjutraj ob 9.00 uri iz Grdinovega Lake Shore pogrebnega zavoda, 17002 Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete in nato na pokopališče Calvary.

V zadnje slovo
Članice društva sv. Ane št. 4 S.D.Z. so prošene, da pridejo v četrtek zjutraj ob pol-osemih iz Grdinov pogrebni zavod na Lake Shore Blvd., da se poslovijo od umrle članice Anna Prisel, ob pol-desetih pa, da se po možnosti udeležijo njenega pogreba.

Članstvo društva Slovenski dom št. 6 S.D.Z. je prošeno, da pride nočjo ob 7.30 uri v Železov pogrebni zavod na E. 152 St., da se poslovijo od umrlega člana Edward Baitt, v četrtek se pa po možnosti udeležijo njegovega pogreba.

Atomska peč
Družba General Electric Co. napoveduje, da bomo v letu 1956 dobili ogrevalne peči, ki bodo imele atomsko gorivo. Ta peč bo sicer draga, stroški ogrevanja pa ne bodo višji kot so današnji. Glavno pa je to, da se bo hitreje kuhalo. Purnan, ki tehta 15 funtov, rabi sedaj šest ur, da ga spečemo v navadni peči. Na atomski pogon pa bomo takega purana lahko spekli v 45 minutah.
V tej zvezi naj omenimo, da so začeli v ameriške pekarnice uvajati avtomat. V Illinoisu že deluje pekarna, kjer se testo meša avtomatsko, kjer stroj avtomatsko oblikuje hlebce, kjer se ti hlebci, ko prihajajo pečeni iz peči, zopet na avtomatski način sortirajo in zavijajo v varovalne papirje. Pri vsej peki ne sodeluje niti ena človeška roka, razen mehanika, ki spravi stroje v pogon.

Za Materinski dan
Oblakova trgovina s finim pohištvom na 6612 St. Clair Ave. je napolnjena vsakovrstnih gospodinjskih pripomočkov in hišne opreme, s katero boste lahko razveselili mater na njen dan. Dobite velike ali majhne predmete—vse pa je trajne vrednosti. Cene so vedno zmerne, poleg tega pa dobite pri teh nakupih dvojne zelene Eagle znamke, kar je dodatni prihranek.

KAJ PA ČE BODO NASTOPILE V GLAVNIH INDUSTRIJAH STAVKE!

Glavni gospodarski svetovalec predsednika Eisenhowerja Arthur Burns je na vprašanje, ali bi morebitna stavka v industriji avtomobilov vplivala na splošno gospodarsko življenje ali ne, odvrnil, da bi ta stavka imela resne posledice v vprašanju zaposlitve, produkcije in cen. Nihče pa ne more v naprej povedati, kakšne bi bile vse te posledice. Meseca maj in junij sta meseca, v katerih se delavstvo v velikih industrijah pogaja za nove mezdne pogodbe. Tudi v manjših in srednjih, pa te v ameriškem gospodarstvu ne pridejo toliko v poštev. Ali bo mir v gospodarstvu, ali je računati s stavkami?

Nekaj pregleda:
Ameriška gospodarska javnost se zanima za tekoča pogajanja v Fordu in General Motors. Delavska unija CIO je osredotočila boj za boljše delavne pogoje, za garantirano letno plačo, ravno v teh dveh velikih industrijah. Če bo v svojih zahtevah do teh dveh industrij zmagala, bo iste delovne pogoje lahko zahtevala tudi v drugih manjših avtomobilskih družbah.

Gre za ameriške jeklarne. Jeklo se je opomoglo, produkcija in dobički so visoki. Pogodba o delu v jeklarnah še traja, vendar pa ima določbo, da lahko zahteva višjo mezdno, ne more pa se pogajati o drugih določbah pogodbe, tudi ne o delovnih pogojih.

Spričo ogromnih dobičkov ameriških jeklarn je tudi delavstvo postavilo svojo zahtevo po višji mezdji. Če bi ne prišlo do sporazuma, bi s 1. julijem lahko računali s stavko v ameriških jeklarnah. Obstaja pa vtis, da bodo jeklarne bolj spravljive in se govori, da bodo pristale na povišanje deset centov več na uro.

V elektrotehnični industriji se bo enako v mesecu maju odločilo ali bo mir, ali pa bo prišlo do stavke. Mezdna pogodba v veliki družbi Radio Corporation of America preneha 31. marca. Isto vprašanje, ali nova pogodba v sporazumu, ali pa se poslužiti stavke.

Delovne pogodbe prenehajo veljati v velikih industrijah jekla in porcelana, pa tudi papirja. Velja tudi za nje isto: Ali mir, ali stavka.

Zboljšanje v premogokopih
John Lewis je bil do sedaj tiho. Rudarji v premogokopih so dobili zadnje povišanje mezd meseca septembra leta 1952. Produkcija v premogokopih se je nizala. Nekateri premogokopi so celo opustili delo. Spričo tega položaja John Lewis ni nastopil s novimi zahtevami. Časi pa so se spremenili, tudi položaj v industriji premoga se je popravil. Danja premogarjev napoveduje, da bo začela novo mezdno gibanje.

Velika stavka nameščencev v telefonski družbi Southern Bell Telephone Co., ki je razširjena v devetih južnozgodnjih ameriških državah, traja in ni nobenih znakov, da bi bila kmalu končana. Poročali smo, da so ponovno intervenirali gubernorji teh držav, kazali na milijonsko škodo radi stavke, pozivljali na vrnitev na delo, pa brez uspeha. Gubernor Alabame James Folsom napoveduje, da bo krajevna zakonodaja, ki naj bo šele sprejeta, dovolila državi Alabama, da posebni nameščenci opravljajo delo, ki bi ga morali sicer opravljati. Gre tudi za železničarje v teh krajih.

Da pa stavkujoči ne bodo odnehali, dokler se tudi ameriški jug ne bo sprijaznil s standardom življenja delavca, ki ga ima drugod po Ameriki, kaže dejstvo, da je CIO pripravljena dati stavkujočim \$1,250,000 posojila oziroma podpore, da pomaga družinam stavkujočih, da se za časa stavke preživijo. Iz unijskih vrst je bilo tudi javljeno, da je neimenovani simpatizer dal na razpolago stavkujočim iz lastnega žepa \$500,000.
Nekaj stavk je že v teku, tudi drugod. Posamezna poročila javljajo, da gre navadno za zvišanje plač, pa naj gre za podjetja v New Jersey ali v Ohio.

OTROK IMA SREČO

V New Yorku je stal Gerald Myers, kateremu je 15 mesecev, pri oknu. Stanovanje se nahaja v petem nadstropju stanovanjske hiše. Ko se je naslanjal na okno, je na srečo imel pri sebi podzglavnik. Gerald je omahnil preko okna in padel dol na tlak. Pri padcu pa ga je naravn nagonal, da je pograbil za blazino in ko je padel, je padel ravno na blazino. Sicer je dobil nekaj poškodb, toda te niso nevarne. Blazina ga je rešila gotove smrti.

KAJ JE ZELENO ALI RDEČE?

V Montgomery, Ala., je straznik Lamer opazoval vozniaka, ki se je z avtomobilom ustavljal pod varnostnim signalom, ki pa ni kazal rdečo, marveč zeleno luč; torej je bila cesta prosta. Ker je voznik čakal, je policaj pristopil k njemu in po povpraševanju kdo, odkod in kam—opazil, da je voznik pijan, da ni znal ločiti rdeče od zelene barve, pa so mu naložili—\$200 denarne kazni.

Srebrna poroka

Včeraj sta Mr. in Mrs. John in Mary Zigman, poslovodja klubovih prostorih Ameriško jugoslovenskega centra na Recher Ave., obhajala 25-letnico svoje srečnega zakonskega življenja. Sorodniki in prijatelji so ju prošli četrtek presenetili za srebrno poroko s prijetno zabavo v dvorani A.J.C. K čestitkam prijateljev se pridružujemo tudi mi in jublantoma želimo vse najboljše, da bi zdrava dočkala zlato poroko!

Iz bolnišnice

Poznana in aktivna društvena delavka Mrs. Josephine Tratnik se je povrnila iz Mt. Sinai bolnišnice, kjer se je moral podvreči operaciji na nogi, na svoj dom na 6505 Bonna Ave. Pod zdravniško oskrbo bo še dalj časa in prijatelji jo lahko obiščejo.

Zaroka

Zaročila sta se Miss Sylvia Mihevc, hčerka Mrs. Antonije Mihevc, 1135 E. 60 St., in Mr. Andrew J. Vidmar, sin Mrs. Josephine Vidmar, 1125 Norwood Rd. Zaročenka je aktivna članica Glasbene Matice in dramskega zbora Ivan Cankar. Čestitamo!

AMERIKANCI, TO JE SLABO OGLEDALO!

Dne 23. aprila leta 1945 so se prvič osebno srečali ameriški in ruski vojaki v zadnji svetovni vojni; bilo je to na delno razbitem mostu preko reke Elbe (Labe). 23. aprila je bila torej desetletnica tega dogodka, ki naj bi tudi danes pomenil nek simbol vezi in skupnega sodelovanja.

Ruski in ameriški vojaki veterani so se kot vojaki tega dogodka spomnili. Dne 9. maja praznujejo v Moskvi po svojem koledarju desetletnico zmage nad Nemčijo. Rusi so povabili za ta dan ameriške vojake, ki so bili pred desetimi leti kot prvi stisnili roko Rusom na mostu nad Labo, naj pridejo v Moskvo.

Ameriški vojaki so se povabili odzvali in v ameriški javnosti je bilo mnogo prahu, ali naj grejo v Moskvo ali ne. Število prijavljenih, ki so zaprosili za potni list, je končno skopnelo na devet. Ti naj bi odpotovali v noči od ponedeljka na torek in to z letalom v Pariz. Toda kaj se je zgodilo?

Ruska vlada je bila takoj pripravljena, da plača Amerikancem potne stroške iz Pariza v Moskvo in nazaj. V New Yorku pa so Amerikanci iskali "dobrotnika," ki bi vsaj garantiral za potne stroške v Pariz in položil svoj ček. Ameriški izletniki v Moskvo, bivši vojni heroji so rabili \$5,600 kot stroške prevoza. Garancija za te stroške pa ob vzletu letala še ni bila odana.

V staro domovino

Mr. Frank Koračin, 23651 Lakeland Blvd., se je večerj podal proti New York, kjer se danes vkrca na ladjo, ki ga odpelje na obisk rojstne domovine, katero je zapustil pred 42 leti. Namenjen je v Toplice pri Straži, kjer namerava ostati tri mesece.

Z letalom sta se v nedeljo podala v staro domovino Mr. in Mrs. Louis in Joanna Smole iz Barbortona.

Poznana Mr. in Mrs. Vincent in Kristina Pugelj iz Milwaukee, Wis., sta se večerj zglasila v uredništvu. Tukaj se sta ustavila na poti v New York, odkoder gresta 7. maja na obisk v domovino. To bo njun tretji obisk domovine po drugi svetovni vojni. S seboj bosta imela svoj avto ter nameravata prepotovati zanimive kraje po Jugoslaviji kot drugod po Evropi. Potujeta na ladji Kristofu Columbo. Namenjena sta v Medno nad Ljubljano in Šmarce pri Kamniku, kjer ima Mr. Pugelj svojega brata in kjer je tudi velika tovarna za izdelovanje pohištva. Tam ostaneta preko poletja.

Kroček št. 1 Prog. Slov.

Članice kročka št. 1 Progresivnih Slovenk se vabi na redno sejo v četrtek, 5. maja v Slov. del. domu na Waterloo Rd. Pričetek ob 7.30 uri. Po seji bo zabava v počast materam in vabi se vse članice, da gotovo pridete.

V bolnišnici

V St. Luke's bolnišnici se nahaja Mrs. Lillian Mahne, oskrbnica Doma zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave. Prijatelj ji iskreno želijo, da bi se ji ljubo zdravje kmalu povrnilo ter da bi jo zopet videli veselo pri Domu!

BOLJŠI STANDARD--ZAHTEVA SVETA! POTREBE RODIJO NOVE POTREBE

Zadnje vesti

Včeraj je bil najtoplejši dan letošnjega leta. Imeli smo bilo 92 stopinj. Po večini držav srednje Amerike je bilo okrog 90 stopinj. V Clevelandu je za danes napovedana najvišja temperatura 86 stopinj in najnižja okrog 70 stopinj. Ni izključeno, da bodo proti večeru nevihte. Chicago opozarja Michigan in Wisconsin na možnost tornada v zgodnjih popoldanskih urah.

Iz Kanade preko Montane pritiska mrzli val, za kraje Rocky Mountains pa je za danes napovedan celo sneg.

V Washingtonu se začne danes dve debati. V senatu v plenumu bo debata o svobodnejši zunanji trgovini in o znižanih tarifah za uvoženo blago. Spodnja zbornica je ta zakonski predlog že sprejela in napoveduje, da ga bo sprejel tudi senat.

Pred senatnim odborom za zunanje zadeve pa se začne važna debata o ameriški pomoči tujini v višini treh milijard 500 milijonov dolarjev. Eisenhower predlaga, da gre ena milijarda na Korejo v Indokino in na Formozo. Kot prvi bo zaslišan državni tajnik John Foster Dulles. Predsednik Eisenhower pa se bo tega vprašanja dotaknil na današnji tiskovni konferenci.

Med U. S. A. in Turčijo je bil podpisan sporazum, da Amerika Turčiji 13 funtov gotovih atomskih sredstev za razvoj atomske energije v Turčiji. Turčija bo rabila atomsko energijo v študijske namene, v prvi vrsti za medicino.

V puščavah Nevade so morali danes zjutraj že devetih preklicati, oziroma odložiti poskus eksplozije z pravo atomsko bombo. Zopet nagaja veter. Poskus je napovedan za jutri.

Komaj je minula v Londonu stavka v tiskarnah in je bila britanska prestolnica brez časopisja, ima London drugo stavko, ki teče kot prizadeva občinstvo. Na stavki so vozniki avtobusov, ki so proti novemu delavnemu času, ki je prikrojen za spomladanske in poletne dneve.

V kraju Zarah, Kansas, je avtomobil, v katerem je bilo pet oseb, med temi trije vojniki-letalci, šofirala 15-letna voznica Mira Davis. Avtomobil se je na ovinku prevrnil, trije vojaki so bili ubiti, dva druga potnika ranjena. Voznica je ostala pri življenju, pa pravi, da je izgubila kontrolo nad volanom, ker jo je nekdo odzadaj na sedežu vprašal če ima cigareto.

Gospodinjski odsek A.J.C.

Članice Gospodinjkega odseka Ameriško jugoslovenskega centra na Recher Ave. se prosijo, da gotovo pridejo na sejo v četrtek zvečer ob 7.30 uri, ker je veliko stvari za ukreniti v zvezi s kokošjo večerjo, ki jo Odsek priredi 15. maja.

V civilu

Pred kratkim se je vrnil po dveh letih službi Strica Sama Sgt. Raymond Sterle, sin Mr. in Mrs. John Sterle iz Mavec Ave. Raymond je bil nastanjen zadnjih 16 mesecev na Koreji. Dobrodšel zopet med svojeji!

SMO PAČ V NOVIH ČASIH IN NE GLEJMO NA BIVŠE ČASE

WASHINGTON, 3. maja—Arthur Burns je glavni svetovalec predsednika Eisenhowerja, ko gre za ameriška gospodarska vprašanja. Bela hiša ima polno takih svetovalcev, posebni gospodarski odbor, ki gleda na ameriški gospodarski razvoj, na čelu tega odbora pa je dr. Arthur Burns, ki se sicer tudi privatno gospodarsko udeležuje. Burns pravi, da sedanje blagostanje ni nekaj nenavadnega, marveč le logična posledica dosedanjega razvoja. Dalje pa, da so današnje razmere bistveno drugačne, kot so bile one v dobah, v katerih smo doživeli gospodarske krize.

Burns je prepričan, da se nam ni treba bati kake gospodarske depresije. Njegova najnovejša izjava, ki morajo zanimati tudi slovensko ameriško javnost, so v bistvu naslednja:

Povsod gre za industrializacijo. V tem ni razlike med kontinenti, narodi in državami.

V moderni dobi preveč povdarjamo pomen storitev in strokovne vsposobljenosti. Ko gre za gospodarsko življenje, moramo enako upoštevati moralno ljudi in politične razmere. Ne samo stroj, ne samo tehnika; tudi človek v družbi!

Splošni dvig standarda

V Ameriki, kakor tudi drugod po svetu, se prebivalstvo hitro množi. Zrtve zadnje svetovne vojne so spričo narastka prebivalstva razmeroma tako nizke, čeprav so bile visoke, da jih danes niti ne opazimo več. Večje število prebivalstva ima večje potrebe. Večje potrebe zahtevajo večjo produkcijo. Ni pa bilo še nobene dobe v človeški zgodovini, kjer bi se tako kot danes naglašal pomen višjega, če ne visokega standarda življenja.

Pomnoženo ameriško prebivalstvo ima večje zahteve. Vsakdo si želi imeti hišo in avtomobil. Če pa je veliko zahtev, imamo tu produkcijo, ki naj tem zahtevam ustreže. Z drugimi besedami—ker je vedno več zahtev modernega človeka, bo treba za njega vedno več ustvarjati.

Burns je dalje prepričan, da se na nove iznajdbe polaga preveč važnosti, ko gre za spopolnitev tehnike, ki ne bo pri produkciji rabila toliko človeške delovne sile kot do sedaj. Glavni svetovalec Eisenhowerja Burns sicer priznava, da bo ta tehnični napredek spodbudil človeško delovno moč, toda le v nekaterih industrijah. Sicer pa je, če gledamo na daljšo dobo, napredek tehnike je na splošno človeštvu vedno le v korist.

O ameriškem kreditnem sistemu, ko kupujemo veliko na up, morda največ na svetu, je Burns za to, da se ta gospodarski način življenja nadaljuje. Ameriški kredit je zdrav.

Ali je možen povratek v stanje bivše depresije? Burns je sicer proti temu, da bi federalna oblast mešala se s privatno gospodarsko iniciativo v ameriškem gospodarstvu. Federalni vladi pa je že na razpolago pripravljen aparat, ki začne delati, kakor hitro se mu ukaže, če bi bil aparat potreben. V ameriških gospodarskih krizah leta 1907, 1920, 1929 in naslednjih, tega aparata ni bilo. Obstojata dalje velik socialni sistem Social Security in pa velika ustanova, ki daje podpore za slučaj brezposelnosti, česar vsega popreje nismo poznali.

Kaj pa vojna produkcija?

Združene države imajo v sedanjem federalnem proračunu vsoto \$35,000,000,000 za vojaške namene. Govori se o zmanjšanju števila vojakov, največ v ameriški kopni vojski. Za vojaške namene je delala in še dela zelo veliko ameriška letalska industrija. Končno mora biti nasičen tudi vojaški trg v njegovih potrebah, če se ne bo treba pripravljati na vojno. Obično znižanje vsote 35,000,000,000 dolarjev, pomeni tudi, da bo ameriška produkcija dobila manj naročil. Ali ne bo grozila brezposelnost?

Svetovalec Eisenhowerja Burns kaže na zadnje dogodke v letih po drugi svetovni vojni, ko se je ameriško gospodarstvo moralo spremeniti iz vojnega v mirnodobsko. Na dobo po premirju na Koreji, ko je veljalo isto. Ta sprememba pa se je izvršila brez velikih pretresljajev. Morda bo kaka posamezna industrija trpela v sled pomanjkanja naročil, znižani vojaški stroški na splošno pa ne bodo imeli vpliva na gospodarstvo kot tako.

Ali ne zidamo preveč?

Poseben tam, kjer ni faktučne stanovanjske potrebe, pa zidamo radi špekulacije?

Svetovalec Burns se zopet sklicuje na federalno zakonodajo, ki ima moč, da poseže vmes tudi v stanovanjskem kreditnem vprašanju, če bi se potreba izkazala. Sicer pa zidamo in bomo zidali. Če gre za povprečno en milijon novih stavb na leto, ta povprečnost ne pomeni rekorda. Tendenca je ta, da bomo letno postavili poldrug milijon novih stavb.

In federalni dolgovi, ali naj živimo v teh dolgovih, kakor na primer živi Velika Britanija? Burns ni za federalno varčevanje na ljubo plačevanja federalnih javnih dolgov. Če pa naj se ti dolgovi odplačujejo, je treba imeti ozire na splošno gospodarsko stanje.

Ko pregledujemo razna gospodarska poročila, iz njih razberemo, da je produkcija izredno močna, da se veliko prodaja in da se delajo veliki dobički. Prodaja novih in rabljenih avtomobilov javlja rekorde. Benjamin Fairless, ki je odstopil kot predsednik velike družbe USA Steel Co., je ob svojem odhodu delničarjem povedal, da produkcija tega podjetja ni bila še nikoli tako visoka, kot je sedaj in da ima jeklo toliko naročil, da bo z izvršitvijo teh naročil delavstvo zaposljevajo dolgo dobo.

"ENAKOPRAVNOST"

Owned and Published by
THE AMERICAN JUGOSLAV PRINTING & PUBLISHING CO.
6231 ST. CLAIR AVENUE CLEVELAND 3, OHIO
HAnderson 1-5311 — HAnderson 1-5312
Issued Every Day
Except Saturdays, Sundays, Holidays and the First Week in July

SUBSCRIPTION RATES — (CENE NAROČNINI)
By Carrier and Mail in Cleveland and Out of Town
(Po raznašalcu in po pošti v Clevelandu in izven mesta):
For One Year—(Za eno leto) \$10.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 6.00
For Three Months—(Za tri mesece) 4.00

For Canada, Europe and Other Foreign Countries:
(Za Kanado, Evropo in druge inozemske države).
For One Year—(Za eno leto) \$12.00
For Six Months—(Za šest mesecev) 7.00
For Three Months—(Za tri mesece) 4.50

Entered as Second Class Matter April 26th, 1918 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of Congress of March 3, 1879.

104

ITALIJANSKI PREDSEDNIK

(1)

Italija, soseda Jugoslavije, je dobila novega predsednika. Novi predsednik je Giovanni Gronchi, star 67 let, pripada levemu krilu krščanske demokratske stranke. Predsednika italijanske republike volijo za dobo sedem let in to na skupni seji senata in spodnje zbornice. Če naj bo kdo izvoljen za predsednika republike, mora dobiti dve tretjini oddanih glasov. Gronchi je dobil za sebe tudi glasove komunistov in socialnih demokratov.

Ali nas zadeve Italije zanimajo? Kdor pravilno pojmuje javnost, javni interes, bo temu vprašanju pritrtil. Italija je zaveznica Združenih držav. Združene države se za Italijo včasih celo prekomerno zanimajo. V Združenih državah mrgoli italijanskih naseljencev. Hočeš, nočeš, moraš priznati, da so se v novejšem času v Združene države poleg Ircev najbolj vseljevali Italijani. Italija je najvažnejša soseda Jugoslavije, ki ima z njo stalne narodnostne in mejne težave.

Italija je republika. Ko je padla dinastija Savojevcev, je zob časa zgrizel še en stari ostanek evropskega načina vladanja. Če pa gre za italijanskega predsednika, moramo računati v duhu modernega časa, z njegovo oblastjo in močjo. Republika Italija je parlamentarna država, to se pravi, da dejansko vlada tisti, ki ima za seboj večino glasov v senatu in spodnji zbornici, končno pa večino volilstva. Predsednik republike je po ustavi potrebna figura, ni pa samo figura, če je osebno močen. Gre torej za kvaliteto tega moža.

Italija ima vsemogoče ekstreme na desno in na levo. Italijanska spodnja zbornica šteje 590 poslancev. Od teh pripada 68 poslancev monarhistom in fašistom. Vsekakor močna skupina.

Italijanska komunistična stranka je najmočnejša v Evropi med državani, ki nimajo komunističnega režima. Italijansko notranje ministrstvo trdi, da so dobili komunisti pri zadnjih volitvah 22 odstotkov oddanih glasov, skupno s socialisti, ki jih vodi poslanec Nenni, pa eno tretjino oddanih glasov. Vsekakor zelo močna levičarska skupina.

Najmočnejša italijanska politična stranka so italijanski krščanski demokratje. Italijanska Partito Popolare—ljudska stranka je bila ustanovljena po prvi svetovni vojni. Stranka se je začela hitro uveljavljati v italijanskem političnem življenju. Mussolini je napravil konec tudi njej. Razpustil je vse druge politične stranke, razen svoje fašistične, tako tudi Partito Popolare. Po drugi svetovni vojni je stranka zopet oživela in bila vsa leta odgovorna za italijansko notranjo in zunanjo politiko. Naj imenujemo le ime pokojnega voditelja stranke in šefa italijanske vlade de Gasperia, nato imena Pel'a, Fanfani, ime sedanjega predsednika Mario Scelba, pa vidimo, da ima predsedstvo italijanske vlade vedno v rokah italijanske krščanske stranke. Gronchi je sam krščanski demokrat, prejšnji predsednik Luigi Einaudi je bil liberal. Demokratje bodo torej imeli predsedstvo vlade in predsedstvo republike. Z drugimi besedami—vsó odgovornost. Na to odgovornost Italije v rokah krščanskih demokratov gleda tako Jugoslavija, kakor Združene države. Če se dotaknemo razmerja med Jugoslavijo in Italijo, moramo priznati, da tudi italijanski krščanski demokratje uganjajo italijansko nacionalistično imperialistično politiko. Ustanovitelj Partito Popolare duhovnik Sturzo je smatral Istro in Slovensko Primorje tudi takrat kot sestavni del Italije. Slovencem in Hrvatom je v okviru Italije obljubljal neke vrste samoupravo. Kako pa je s temi samoupravami pod Italijo, kaže zgodovina Slovencev v Trstu, sploh na Primorskem, kakor tudi Hrvatov v Istri. Poitalijančevalo se je na debelo.

Zunanjepolitično vzeto so krščanski demokratje pristaši zapadnega bloka in zapadneevropske skupnosti. Zadržba bi prišla Italiji prav posebno, da bi italijanski delavec v tej skupnosti šel lahko kamkoli in dobil delo.

L. C.

Urednikova pošta

GLASBENA MATICA PODA KOMIČNO OPERO "FIGAROVA SVATBA"

CLEVELAND, O. — No, tu smo spet med vami, to pot, da oglašamo letošnjo izvanredno predstavo in sicer Mozartovo "Figarova svatba," katera se bo vršila v nedeljo, 15. maja v Slov. narodnem domu na St. Clair Ave.

Kaj bi si boljše zaželeli kot prisostvovati tej operi, katera je svetovno upoštevana kot perfektna komična opera? Seveda veliko nas ve, da je bil Mozart skladatelj svoje vrste in tudi kot človek, je bilo njegovo življenje, če prav kratko, zelo zanimivo. Kaj pa če bi si ga danes malo ogledali kot človeka in pozneje kot umetnika?

V Salzburgu, Avstriji, je neko mrzlo jutro meseca januarja, leta 1756, registrar vpisal v krstno knjigo: "Mozart, Johannes Chrysostomus Wolfgang Theofilus." Ta vrsta svetniško impozantnih imen je bila vknjižena sinu dvornega muzikanta. Doma so ga tudi imenovali Gottlieb, kar pomeni od Boga ljubljen, kar je bil menda kot noben drugi skladatelj, radi njegove bogate muzikalne nadarjenosti.

Ko je Wolfgang bil štiri leta star, ga je oče že učil igrati na piano in violino. Samo dve leti pozneje je oče mislil, da bi se Wolfgang in njegova enajstletna sestra Nannerl, katera je bila tudi pridna pianistka, podala na koncertno turo. Verjetno, so se podali na pot in od uspeha do uspeha dosegli Dunaj in dvor Marije Terezije. Pozneje so prepotili Nemčijo, dosegli Francijo in Pariz, kjer sta Wolfgang in Nannerl igrala v Versaillesu na dvoru Louisa in Madamo Pompadour in končno dospela tudi v London, Anglijo, kjer sta igrala na dvoru St. James za kralja Georgeja III in kraljico Charlotte.

Na poti domov sta težko zbolela radi predolge vožnje in truda. Ko so se po treh letih povrnil domov, je oče izvedel, oče, da so mu prekinili plačo radi predolge odsotnosti.

Ker se Wolfgangu Salzburg ni dopadel in ni nudi nobene bodočnosti, se poszneje sama z materjo napotita v Pariz za uspehom in srečo, ali na žalost, tam mu je mati zbolela in umrla. Po tri mesečnem neuspešnem bivanju v Parizu se je z teško ranjenim srcem, se je Wolfgang povrnil domov.

Potem ko je odklonil malo vredno delo v Salzburgu, se je Mozart nastanil v Dunaju. Tam tudi, proti očetovi volji, je poročil Kostanzo Weber, katera mu rodi šest otrok, od katerih mu samo dva preživita. Od tedaj naprej Mozart težko dela, ali brez zaželenega uspeha in posebno malim zaslužkom. V tem času je skomponiral več koncertov in oper, katere ne bodo v naših dneh gotovo izumrle, kot: "Figarova svatba" in "Don Giovanni," kateri ste danes cenjeni med najbolj kompletnimi izmed oper.

Ob njegovem petintridesetem letu, nek dan potrkna na vrata čuden neznanec, v sivo oblečen, kateri mu prinaša komisijo za eno kompozicijo, in sicer, "Requiem mašo." Mozart naj ime-nuje ceno in izdela kompozicijo v najkrajšem času, ampak pod enim pogojem, da on, Mozart, ne skuša poizvedeti za koga on. Mašo komponira. Mozart med tem težko zboli in v njegovi od dela izrpani glavi in telesu si predstavlja čudnega neznanca kot poslanca drugega sveta ter,

ATOMSKA ENERGIJA V SLUŽBI ČLOVEŠTVA

Zanimiva razstava "Atomna Dunaju je vzbudila veliko zanimanje in vsak dan si jo je ogledalo na tisoče Dunajčanov, pa tudi prebivalci drugih avstrijskih mest. Ljudje imajo priložnost videti atom v njegovi prazvprav še malo znani rušilni moči, vidijo pa tudi lahko, kako je znanost vpregla ta drobni delec Zemlje v službo prometne tehnike, biologije, medicine in kmetijstva. Vse to vidi človek, ko hodi po razstavi in gleda mnoge filme, slike, risbe, diapozitive, fotografije in premične modele.

Na razstavi prikazujejo tudi film "Mali gigant," razumljiv slehernemu človeku. Film lepo prikaže, da je v glavi človeka več milijard nevidnih atomov. V filmu nastopa v glavni vlogi profesor Atom, ki vzame gledca s seboj na potovanje skozi krošnje atome. Pokaže mu, kako lahko strokovnjak za zaščitni-mi stenami jedrskega reaktorja na varnem sproži razbijanje atomov, in kako uporabljajo ostalo energijo bodi za proizvodnjo izotopov, bodi v industriji, kmetijstvu ali za znanstvene raziskave, ali za proizvodnjo električne energije, za pogon vlakov, letal in velikih ladij.

ATOMSKI POSPESEVALNIK

Tako je obiskovalec pripravljen na ogled prave atomske peči, namreč modela, zgrajenega po vzoru znanega atomskega reaktorja v ameriškem atomskem mestu Oak Ridgeu. Ta model tudi deluje enako kakor ameriški reaktor. Prednja stena te velikanske kocke ima mnogo luknjic, v katere pride "gorvico," torej uranove palice. Laboranti z zavezanimi usti in nosom se sučejo okrog njega. Če tiči v vsaki izmed 1100 luknjic uranova palica, je reaktor napolnjen. Začne se razbijanje atomov. Zdaž ožive žarki alfa, beta in gama. Neutroni lete v uranovo jedro, ki se razleti in tako nastanejo novi elektroni.

ZANIMIVOSTI

Vprašanje teže zraka že od nekdaj zanima ljudi. Znanstveniki starih narodov so menili, iz katerega so nastali z goščevanjem ogenj, voda in zemlja. Prve poskuse z zrakom sta delala v 6. in 7. stoletju pred našim štetnim grška filozofa Anaksimander in Empedokle. Galilei (1564 do 1642) je segreval steklenico z zrakom in tako iztisnil zrak iz nje, potem pa jo je stehal in ugotovil, da se je njena teža spremenila. Njegov učenec Torricelli (1608-1647) je dokazal težo zraka s cevjo, napolnjeno z živim srebrom, ki jo je obrnil in pokazal, da živo srebro ni steklo iz cevi zaradi pritiska, to se pravi zaradi teže zraka. Leta 1634 je župan mesta Magdeburga s črpalko izsasal zrak iz dveh kovinskih polob, stisnjenih tako tesno skupaj, da je nastala obla. Vpregel je 16 konj po 8 za vsako poloblo in jih pognal, toda njihova moč ni zadostovala, da bi odtrgali eno poloblo od druge. Ko pa je napravil na obli luknjice, da je prodel zrak v njo, sta se polobli sami ločili, kar pomeni, da ju je teža zraka držala skupaj z veliko silo. Raziskave v naših časih so pokazale, da je zrak 770 krat lažji od vode, da tehta kubik zrak na zemljepisni širini 45° pri temperaturi 0 1,293 kilograma.

Prva pomorska šola na našem Jadranu je bila ustanovljena, v začetku 16. stoletja v Perastu v Bolki Kotorški. 200 let prej preden je bila ustanovljena pomorska šola v Trstu. Perast je imel že leta 1512 trgovsko ladjevje, obsegajoče 60 ladij. Kapitani na njih so bili učenci peraške pomorske šole. Največje vojne ladje Beneške republike so uprav-

V atomski peči nastane mrzlično vrvenje. Da pa se ne razvije preveč, da nekdo pazi na to, se prepriča obiskovalec v radio-tehničnem laboratoriju. Tu merijo radioaktivno žarčenje in strokovnjaki ga s posebnimi termometri, če smemo tako reči, drže v šahu.

Iz Anglije uvožene izotope preizkušajo z geigerskimi števci. Svinčeno posodo vzamejo iz zaboja. V njej je dragoceni tovor. Posodo postavijo na števec in če se začne registracija. Vsak žarkovni delec prižge lučko, vsak 64. delec potisne števec za eno številko naprej. Tako dobi človek približen vpogled v skrivnostno snovanje narave.

"MAGIČNE ROKE"

Z radioaktivnostjo pa se ne smemo šaliti, tudi ne v laboratoriju. Atomski fiziki, med katerimi je tudi šest avstrijskih strokovnjakov in 15 študentov, so opremljeni z maskami, zaščitnimi oblekami in zaščitnimi cevmi, ki zvečer pokazujejo, koliko so bili čez dan izpostavljeni blaginjo ali pa smrt noseči energiji. Poseben zaščitni ukrep in važno pomagalo atomske industrije so tako imenovane "magične roke." Gre za nekakšne klešče, ki z naravnost suženjsko natančnostjo opravljajo svoje delo, odpirajo steklenice, prelivajo tekočino iz kozarca v kozarec in povrhu še pišejo.

Blagodejni učinek radioaktivnosti v medicini je prikazan na posebnem modelu. Na bolniku pokazujejo, kako so z radioaktivnim jodizotopom 131 ugotovili na njegovih žlezah raka. Vbrizgan snov gre po bolnikovem telesu, se naposled strne in novotvorba jo vsesa. Z geigerskim števcem ugotove potem mesto, kjer se je ustavil jodizotop 131 in tako doženejo, kje je novotvorba. Strokovnjaki vodijo obiskovalce po tem novem svetu in jim odkrivajo skrivnosti, ki obetajo človeštvu blaginjo in srečo, če jih bo znalo pametno uporabiti.

—Ljudska Pravica

Donave, je imenoval Napoleon Bonaparte Donavo "kraljico vseh rek."

Letos bo minilo sto let, odkar je bila končana krimska vojna. V njej so zadnjikrat uporabili lesene jadrnice za boj na morju in prvikrat položili mine za obrambo pred napadom ladij. Leta 1853 je ruska vojska na dveh krajih vdrla v Turčijo in njeno ladjevje 6 lesenih jadrnic je napadlo in zažgalo turško ladjevje, ki je šlo 11 fregat. Turkom sta prihiteli na pomoč Anglija in Francija in z močnejšimi ladjevjem blokirali Sevastopol. Poveljnik ruskih pomorskih sil general Menčikov se je ustrašil močnejšega ladjevja in ukazal, naj odstranijo z ruskega ladjevja topove (kakih 100 topov) in z njimi utrdijo Sevastopol. Ladjevje je potopil, da bi zagradil dohod od mesta. General Menčikov je tudi ukazal položiti mine pred vsemi dohodi v pristanišče, vendar pa je Sevastopol leta 1855 padel. To je bila zadnja vojna, v kateri so uporabili lesene jadrnice. Takrat se je začela razvijati ladjedelniška tehnika v smeri parnikov, ki so jih uporabljali najprej v trgovinskem pomorskem prometu.

Premog izvira iz kamene dobe in prvikrat so ga uporabili šele v 12. stoletju. Ljudje so dolgo gledali nanj z nezaupanjem in strahom, ker so mislili, da izvira iz pekla. Prvo dovoljenje za kopanje premoga je dobilo mesto New-castle v Angliji. Ondi so kopali premog in ga vozili v London. Odpor praznovernih ljudi pa ni prenehal. Nekega dne je dobil angleški kralj od svojih podložnikov pismo, v katerem so zahtevali, naj prepove kopanje premoga, "če noče, da se bo ljudstvo zadušilo." In res je bila uporaba premoga nekaj časa prepovedana. Njegova potrošnja pa je čedalje bolj narasčala, ker so se ljudje prepričali, da je zelo korektno. Ko so ga začeli uporabljati za kurjavo in izdelovanje železa, so naposled vsi spoznali njegovo pravo vrednost in prepovedi je bilo konec.

Jugoslavija je glede na podnebje in zemljepisno lego zelo primerna za čišnje in višnje. Pri nas imamo več daleč po svetu znanih vrst izbornih češenj in višnje. Dreves imamo nad tri milijone, od teh je približno 2-3.000.000 donosnih in njihov letni donos znaša kakih 320.000 metrskih stotov. Višnjevih dreves imamo približno 2 milijona in višnje pridelamo letno kakih 210.000 metrskih stotov.

V angleški Vzhodni Afriki (področje Tanganike) je jezero Magadi, ki bi ga lahko imenovali velikansko skladišče naravne vode. To jezero, dolgo 16, široko pa 4 km, se razprostira med gorami, visokimi do 24.000 metrov. Površina tega čudnega jezera je trda ko debela ledena skorja, kadar pa dežuje, ga pokriva debela plast vode. V suši pa je njegova površina podobna polarnim ledenikom.

Lobotomija je medicinski izraz za možganske operacije, ki jih delajo na duševno bolnih ljudeh. Trije zdravniki s harvardske univerze so dolgo proučevali uspeh te operacije, ki se je večkrat posrečila. Stanje duševno bolnih ljudi je po lobotomiji neprimerno boljše kakor pred operacijo. Povsem pa duševno bolne tudi z možgansko operacijo ni moč ozdraviti. Ameriški zdravniki so proučili mnogo primerov boleznih po lobotomiji in prišli do sklepa, da trajajboljšanje boleznih v večini primerov kakih pet let, potlej pa se stanje spet poslabša.

IVKA MÜNDA:

O PARAMECIJU KOT POSKUSNI ŽIVALI

Paramecij ali papučica je ena največjih praživali in najbolj znan predstavnik razreda migetalkarjev. Zaradi svoje velikosti hitrega razmnoževanja in ker dobro uspeva v kulturah, je zelo primeren za študij mnogih temeljnih problemov splošne biologije.

Prvi je opisal paramecija že leta 1678 fizik Cristiaan Huygens. Ime Paramecium pa mu dal l. 1752 John Hill; ime izhaja iz grške besede paramekos, kar pomeni podolgovat.

Znanih je več vrst tega rodu. Žive pretežno v sladkovodnih mlakah in lužah, nekatere vrste tudi v lužah morske vode. Velikost osebkov se spreminja od vrste do vrste, odvisna pa je tudi od zunanjih pogojev. Največja vrsta, Paramecium caudatum, doseže 0.18—0.30 mm dolžine.

Paramecij se giblje z ritmičnim utripanjem migetalk. Migetalk v obustnem polju utripajo močneje od drugih. Kombinirano delovanje migetalk povzroča, da se žival pomika naprej in se obenem vrtili okoli telesne osi, tako da pri gibanju opiše spiralo. Paramecij se hrani z drobnimi praživalmi, algami in bakterijami, razen tega pa tudi z neživimi delci, ki plavajo v vodi. Migetalk obustnega polja poganjajo plavajoče delce v celična usta; delci pridejo iz celičnih ust v požiralnik, ne glede, ali so prebavljivi ali ne. S pomočjo migetalk se zberejo v gruče ter z nekoliko vode stvorijo prebavno vakuolo. Taka vakuola se odloči od celičnega živalnika in kroži po citoplazmi ter se končno skozi anus izlije nazven. Med tem kroženjem žival prebavlja, produkti prebave pa se porabijo za različne procese presnavljanja, ki spremljajo rast, razmnoževanje in gibanje. Kisik, ki je potreben za presnavljanje, dobi žival po difuziji iz okolne vode. Ogljikov dioksid in dušik vsebujoči produkti presnavljanja se tudi po difuziji odstranijo iz telesa.

Osmozne razmere regulirajo sladkovodne vrste s pomočjo utripajočih vakuol, ki stalno odstranjujejo odvečno vodo iz telesa. Hitrost, s katero se vakuole praznijo, se spreminja vzporedno s spremembami koncentracije soli v vodi. Čim večja je ta, tem manj pogostno se praznijo.

Vedenje paramecijev je opisal Jennings. Reagirajo na lokalne spremembe v okolju, čeprav nimajo posebnih čutnih organov. Žival kot celota reagira na lokalne dražljaje, na primer na spremembe temperature ali kemične sestave vode. Reagira tako, da spreminja smer plavanja. Često sreča na svoji poti kako

oviro, vendar se je običajno ne izogne, temveč se pritrudi nanjo, zlasti če je to razpadajoča organska snov, obdana od bakterij. Kadar žival ne plava, migetalk se vedno utripajo in poganjajo tako bakterije v celični požiralnik. Omembe vredne so še trdne paličice—trihociste, ki leže pod migetalkami in jih žival lahko izvrže. Nekaterim migetalkarjem služijo za obrambo, a pri parameciju to ni dokazano. Zdi se, da se paramecij z njimi zasidra, kadar se prehranjuje. Migetalk se na svoji bazi zvezane s tako imenovanimi bazalnimi vrsti. Poseben sistem vlakn v podolžni smeri veže bazalna zrna in trihociste. Ta vlakna so verjetno živčne narave, ker kontrolirajo dejavnost teh celičnih sestavin. Imenovali so jih nevrone-me.

Paramecij se razmnožuje s prečnimi delitvami na dvoje. Pri njem opazimo dvoje jeder: veliko jedro—makronukleus—kontrolira procese presnavljanja, malo pa stoji v dejavnosti pri spolnem razmnoževanju. Pri prečnih delitvah se veliko jedro enostavno prešči, malo pa se deli tako, da sta obe hčerinski jedri kvalitativno in kvantitativno enaki. Osebk se večasih združijo po dva in dva v lateralno stranjo. Ta proces je znan kot konjugacija, to je posebna oblika spolnega razmnoževanja. Veliko jedro propade, malo pa se deli, pri čemer se število kromosomov zmanjša na polovico (haploidna jedra). Vsak konjugant ima končno dvoje haploidnih jeder, od katerih si po eno zamenjata. Po spojitvi haploidnih jeder pa se oba konjuganta zopet ločita. Jasno je torej, da imata oba enako sestavljeni jedri, razlikujeta pa se po citoplazmi. Zaradi tega razmerja paramecij zelo primeren za študij relativnega pomena jedra in citoplazme pri določanju dednih lastnosti.

Znano je, da so determinante dednih lastnosti, to je geni, v jedrih in da so ti nameščeni vzdolž kromosomov. Ni pa res, da bi imeli izključno vlogo pri prenašanju dednih lastnosti. Že iz prvih časov genetike so znani osamljeni primeri po citoplazmi podedovanih lastnosti. Iz tehničnih vzrokov je bila vloga citoplazme pri dednosti zanemarjena. Študije so opravili v pretežni meri na vinski mušici. Pri višjih organizmih so klične celice dobro zavarovane pred zunanjimi vplivi. Pri parameciju so v tem pogledu razmere ugodnejše in prav zato je na področju nauka o dednosti dobil največji pomen kot poskusna žival. Z dednostnimi poskusi na parameciju

so se ukvarjali Jennings, Jollas, Sonneborn in Beale.

Sonneborn je l. 1939 opazil, da nekatere rase Paramecium aurelia sproščajo v okolje strupeno snov, ki usmrti po približno dveh dneh osebk druge, občutljive rase. Čeprav so osebk, ki sproščajo strup, našli tudi v naravi, ni znano, ali imajo pod naravnimi pogoji kako prednost nad občutljivimi. Verjetno je, da je njihov strup, paramecin, v mlakah preveč razredčen, da bi vplival na občutljivo raso. Ker poteka ubijanje s tem strupom zelo počasi, je bilo mogoče doseči konjugacijo med občutljivo in strupeno raso. Če so potem vsakega ekskonjuganta kultivirali posebej, je dal strupeni strupene, občutljivi pa zgolj občutljive potomce. V primerih, kjer se med konjugacijo prenese tudi nekaj citoplazme, sta imela oba ekskonjuganta strupene potomce. To so razlagali z dejstvom, da so enote, ki povzročajo izločanje paramecina v citoplazmi, dedne. Sonneborn je imenoval te enote delce kapa. Poznejša raziskavanja so pokazala, da tudi genska sestava jedra vpliva na dedovanje strupenosti. Strupeni osebki imajo v svojih jedrih vedno dominanten gen K, ki skupaj z delci kapa določa strupeno naravo osebkov. Če gena K ni v jedru, delci kapa ne morejo nastati. Dejstva so kazala na to, da so delci kapa podobni genom, a nameščeni v citoplazmi. Zato so jih imenovali plazmogeni, kar pa je naletelo na precejšnji odpor pri klasičnih genetikih.

L. 1948 se je Preeru posrečilo, da je napravil delce kapa vidne. S posebnim barvilom, ki obarva sicer le določene sestavine jedra, je dokazal v citoplazmi strupene rase nekaj tisoč 0.2—0.8u velikih obarvanih delcev.

Strup paramecin ima specifičen vpliv na občutljivo raso. Prvi opazni učinek tega strupa je, da se pri prizadetih živalih obrne smer gibanja v spirali, ko plavajo (normalno je spirala obrnjena na levo, pri zastrupljenih pa na desno). Često povzroči paramecin popolno paralizo gibalnega in prehranjevalnega sistema; živali poginejo od stradanja. Često pa se vakuole pomnože, živali nabreknejo in počijo.

O naravi delcev kapa so mnogo razpravljali. Sonnebornu se je posrečilo inficirati osebk občutljive rase z delci kapa s kašo ubitih živali. Zato je domneval, da delci kapa niso "citoplazmatični geni," temveč simbiotski organizmi, verjetno virusi. Vendar analogija z virusi ni dobra. Najbolje je, če gledamo na delce kapa kot na delce s posebnimi lastnostmi. Ne moremo pa jih istovetiti ne z geni ne z virusi.

Omembe vredno je še, da je v novejšem času Chao ponovno dokazal pravilnost zveze med delci kapa in gensko sestavo jedra.

Pojave dednosti pri parameciju so študirali tudi v zvezi z antigenskim sistemom (Sonneborn, Beale).

Znano je, da so antigeni snovi, ki povzročajo, če jih injiciramo v organizem, tvorbo protiteles, to je zaščitnih snovi. Te snovi so večinoma beljakovinske narave. So specifične in delujejo le na tisti antigen, ki je povzročil njihov nastanek.

Paramecije so injicirali v zajce. V zajčji krvi nastanejo protitelesa, ki ohrome in ubijajo paramecije istega tipa, kot so bili injicirani.

Krvni serum, ki vsebuje protitelesa, imenujemo antiserum. Glede na to, kako paramecij reagira na različne antiserume, lahko ločimo različne antigenske tipe. Opazili so, da je v poljubni skupini osebkov vedno nekaj takih, na katere antiserum, ki je za večino strupen, ne vpliva. Ta način antigenskih variacij sta raziskovala Sonneborn in Beale. Prva zanimivost, ki sta jo odkrila, je bila ta, da s paramecij enega soja (na primer taki, ki so izšli pri nespolnem razmnoževanju iz enega osebk), lahko spreminjajo iz enega antigenskega tipa v drugi. Nadaljnje delo je pokazalo, da v enem soju lahko nastane cela serija antigenskih tipov. Pretvorbo iz enega antigenskega tipa v drugega so lahko pospešili s spreminjanjem zunanjih pogojev: temperature, množine hrane, slanosti vode. Nastanek antigenskih sprememb na omenjene načine pa ni v skladu s klasično dednostno teorijo. Avtorji so bili mnenja, da spremembe ne nastanejo v jedru, temveč v citoplazmi. Novejša raziskavanja zgoraj omenjenih avtorjev so pokazala, da tudi tu jedrni geni na zelo natančen način kontrolirajo antigenski tip. V različnih sojih paramecijev sta avtorja opazila običajno tri antigenske tipe, vendar ne istočasno. Prvi tip se pojavi pri nizki, drugi pri srednji, tretji pri visoki temperaturi. Genetske analize so pokazale, da za nastanek vsakega tipa odgovarja en par genov. Ugotovili pa so, da ima vsak paramecij istočasno vsaj tri genske pare, ki so odgovorni za antigensko naravo. Vsak par je odgovoren za razvoj določenega tipa. Vedno pa se istočasno izraza le en tip. Kateri od prisotnih genskih parov se uveljavi, je odvisno odstanja citoplazme. Citoplazma pa se v nasprotju z geni lahko hitro spreminja iz enega stanja v drugo v skladu s spremembami okolja.

Te ugotovitve so važne zlasti zato, ker si na podlagi dedovanja antigenskega sistema lahko razložimo, zakaj se različne celice večceličnih organizmov različno razvijajo, čeprav imajo

vse enako sestavljena jedra. Na podlagi tega modela vsebuje vsaka celica večceličnega organizma več genskih parov, ki so odgovorni za določeno lastnost. Kateri od njih vpliva na potek dogajanj v celici, pa določa stanje citoplazme. To je v različnih celicah različno in odvisno od okolja.

Tako se po kompleksnem medsebojnem učinkovanju genov, citoplazme in okolja različne celice večceličnega organizma razvijajo v različne smeri.

HIŠE NAPRODAJ

Za 2 družini od bulevarja

3 spalnice; zidana veneer hiša, moderna kuhinja, marmornate podoknice, kopalnica obita z keramičnimi ploščicami, dve garaži. Požurite se!

Pokličite

KOVAC REALTY

960 EAST 185th STREET
KE 1-5030

Dva pogrebna zavoda
za
zanesljivo
izkušeno
simpatično
pogrebniško
postrežbo
po
CENAH, KI JIH
VI
DOLOČITE
pokličite

A. GRDINA & SONS
FUNERAL DIRECTORS
1031 E. 42nd St.
Noblesse 1-1088 - Klanton 1-5099

Velika razprodaja
NA VSEH OBLEKAH IN CELI ZALOGI
Obleke za ženske in dekleta—vse mere
po samo \$1.00
LORETTA'S STYLE SHOPPE — 567 East 185 St., IV 1-3496
Gremo iz trgovine in se mora vse prodati pod ceno.

VSE-UNIVERZITETNI TAMBURAŠI

nastopijo

pod pokroviteljstvom društva ZUMBERAK št. 859 HBZ

v nedeljo, 8. maja 1955

v Slov. nar. domu na 6417 St. Clair Ave. ob 3.30 pop.

Častni umetnik — EDO LUBICH, International Recording Star
MATT GOUZE, direktor — Po programu zabava in ples

Zakrajsek Funeral Home, Inc.

6016 ST. CLAIR AVENUE
Tel: ENdicott 1-3113

DELO DOBI

izkušena prodajalka v modni trgovini.

Dobri pogoji in dobra plača.
PETER PAN DRESS SHOPPE
705 EAST 185th STREET

IŠČE SE ŽENSKO,

ki bi bila v družbo bolni ženski in da bi kuhala za dve osebi. Ima pristo stanovanje in hrano ter primerno plačo po dogovoru.
Vpraša se na
4004 EAST 27th STREET
MI 1-5368

Kadar nameravate
kupiti ali prodati
HIŠO . . . TRGOVINO
pokličite za
ZANESLJIVO IN TOČNO
POSTREŽBO:
JOHN ROŽANCE
LAKELAND REALTY CO.
15604 Waterloo Rd.
KE 1-6681

ZA ZDRAVJE KUPITE
SLOVENSKI PLANINSKI ČAJ
samo \$1.00 za škatljičico
Tivoli Imports
Pokličite HENDERSON 1-5296
Pošljamo tudi po pošti
Govorimo slovensko

VAS MUČI GLAVOBOL?

Nabavite si najboljše tablete protiglavobolu v naši lekarni.

Cena 50c.

MANDEL DRUG CO.
Lodi Mandel, Ph. G., Ph. C.
15702 Waterloo Rd.—KE 1-0034
Pošljemo karkoli prodamo kamorkoli.

QUALITY AT A PRICE—EASY TERMS

STAKICH FURNITURE CO.

JAMES D. STAKICH, Prop.
IVanhoe 1-8288 16305 Waterloo Road

STORE HOURS: Monday, Thursday, Friday—9 A.M. to 9 P.M.
Tuesday-Saturday 9 A.M. to 6 P.M. — Wednesday 9 A.M. to 12 Noon

— PRIMEREN POPUST ZA STAR APARAT —

Are your U. S. Savings Bonds maturing this month?

A \$50 BOND PURCHASED IN 1945 WILL HAVE EARNED \$12.52 INTEREST BY 1955!

THE SAME BOND, HELD FOR 10 MORE YEARS, WILL EARN A TOTAL OF \$29.84 INTEREST!

You can more than double your original interest!

Now your U. S. Savings Bonds earn more money than ever before. They can pay you back as much as \$1.80 for each \$1.00 you originally invested. And all you have to do is sit back and let the extra money pile up.

Under the present Bond law, the earning power of U. S. Series E Bonds is extended ten years past the original maturity date. So a Bond purchased for \$37.50 in 1945 is worth \$50.00 today, but in ten more years it will be worth \$67.34—a net return of \$29.84.

Of course, you may still redeem your Bonds whenever you wish. But if you want them to go right on earning for you, just hold on to them. There's nothing to sign, no visit to the bank required.

The U. S. Government does not pay for this advertising. The Treasury Department thanks, for their patriotic donation, the Advertising Council and

ENAKOPRAVNOST

NAZNANILO!

OBLAK-ova trgovina s pohištvom naznanja, da od prvega februarja naprej, dobite z vsakim nakupom zelene Eagle znamke. To vam nudi nadaljni prihranek pri vsakem nakupu pohištva in hišnih potrebščin poleg najbolj zmernih cen za prvovrstno pohištvo in opreme.

Ker je v nedeljo, 8. maja MATERINSKI DAN,

imamo prav posebno izbiro primernih in lepih daril kot:

popolne OPREME za SPALNICE, SPREJEMNICE, OBEDNICE, KUHINJE, PREPROGE, LINOLEJ, UDOBNE NASLONJACE, SVETILKE, MODROCE, SLIKE, LIKALNIKE, MEŠALCE (MIXERS), NAJFINEJŠE ŠIVALNE STROJE SVIČARKEGA IN JAPONSKEGA IZDELKA, navadne ali avtomatične, PRALNE STROJE, PEČI, PRALNE STROJE navadne in avtomatične, HLADILNIKE, POSTELJE, NINO vseh vrst, RADIJSKE in TELEVIZIJSKE APARATE in NEŠTETO DRUGIH STVARI.

Kot posebnost bomo pri vseh nakupih za matere dajali ta teden dvojne Eagle znamke.

OBLAK-ova trgovina s pohištvom

6612 ST. CLAIR AVENUE

HE 1-2978

MICHEL ZEVACO
KRALJEVI VITEZ
ZGODOVINSKI ROMAN

(Nadaljevanje)

Capestang ga je poslušal v drhteči osuplosti.

"Nji pa," je končal Cinq-Mars, "nji recite na samem, da je markiza de Cinq-Mars v dno duše sram njegovega vedenja, in da bi se vzlic temu najrajši veselil, ker je omogočil Gizeli, poročiti najboljšega viteza naših dni!"

Capestang je zavpil, pokril si oči z roko ter se zrušil na rob svoje postelje. Markiz je odhitel lahkih nog po stopnicah. Minuto nato je bil zunaj.

Z veselim srcem je odkorakal proti Tournonski ulici, smehljaje se bodočnosti in Marionki, katere oboževana slika ga je spremljala povsod... Zda jci pa je nekdo zažvižgal na piščalko. Izza živih mej ob cesti so planile temne postave in mahoma obkobilile Cinq-Marsa. Izdril je meč, da bi čim dražje prodal življenje, in prešinila ga je misel, ali ne bi poklical Capestanga na pomoč.

"Capestang!" je zaklical glas fisti hip. "Mrtvi ste, ako se ne vdaste!"

"Capestang!" je vzkliknil markiz sam pri sebi. "Imajo me za Capestanga!"

Junaška iskra je zažarela v njegovi glavi. Potrđiti napadalca v zmoti, da imajo res opravka s Capestangom; žrtvovati se vsaj enkrat za prijatelja, ki je tolikokrat tvegjal življenje zanj! Na slepo je sunil z mečem in kriknil:

"Da vidite, kako umira Capestang!"

Čitatelji vedo, kakšen je bil konec te prigode in kako so vrgli Cinq-Marsa zvezanega in z zamašenimi usti na konja ter ga odvedli v Louvre, da ga predstavi kralju!

Vrnimo se zdaj k pustolovu, ki so ga Cinq-Marsove zadnje

Chicago, Ill.

CHICAGO, ILL.
FOR BEST RESULTS IN ADVERTISING CALL DEarborn 2-3179

BUSINESS OPPORTUNITY

GAS STATION — 24 hours — Strictly for mechanic. See to appreciate. Price \$1,850.

Call after 7 — Portsmouth 7-9512

DELICATESSEN - GROCERY

River Rd., Des Plaines — Clean stock, new fixtures.

Vanderbilt 4-2005

DOMESTIC HELP

LIGHT HOUSEWORK — Care of children — Suburban Glencoe. Private room and bath. Other help. Call collect.

Glencoe 1607

HOUSEKEEPER — 2 children, some cooking. Own air conditioned room and bath. Other help.

EDgewater 4-4887

GENERAL HOUSEWORK — some cooking, 3 children, 2, 4 and 6 years. D. P. welcome. Good home.

Villa Park, Ill. 306 S. Princeton Terrace 4-2762

HOUSEKEEPER for family, 2 adults. Neat, private room.

Phone — Wilmette 5130

pergamen mu je zavihral v krčevito stisnjeni desnici. Prebral je vse do konca, besedo za besedo. In stekla v oknih so zažvenketala od strahovitega vzkrika...

"Grom in peko!" je zavpil Capestang z nečloveškim glasom ter skrčil pesti proti nebu.

Brezumno je sunil Cogolina, ki mu je zastavljala pot do vrat. Planil je po stopnicah in zdiral v slev. Niti oseedal ni Bliska; vrgel mu je uzdo med zobe ter skočil vanj. Prvič, odkar ga je imel, mu je zasekal ostroge v bok. Žival je planila, rezgetaje od bolečine, in v skoku prevrnila hlapca, ki je prišel naproti.

Pešci na ulici so se z grozo razmikali pred vtelešenim orkanom, ki je drevil mimo njih z vrtničasto hitrostjo nevihte. Blisk, vreden svojega imena, je nesel gospodarja proti Meudonu!

Capestang je mesaril zvesto žival z ostrogami, bil jo z mečem, naganjal jo s pestmi. In vmes je hropel iz dna svojega obupa:

"Prepozno! Prepozno! Prepozno!"

besede nemalo osupnile in užalostile. Capestang si pač ni vedel povoda, zakaj naj bi pripisoval markizovi prerokbi le senčico verjetnosti.

"Cinq-Mars," je modroval v mislih, "me je hotel pač tolažiti. Opazil je, da ljubim Gizelo. In ker je sam blažen v svoji ljubezni, hoče videti zgolj srečneže okoli sebe. Nu dajmo, zaspimo; to je že v tretje, če se ne motim. Jutri moram biti spočit, da iztaknem spet kaj denarja. Uničena sva, kakor se izraža Cogolin; on mora vedeti, saj zna računati bolje od vsakega oderuha. In ta živina je nesel separaju zadnjih pet zlatnikov!"

Molitev k Merkurju, katero je bil spisal zanj Lorenzo, je ležala še vedno na tleh. Brezbrizno se je ozrl na zmečkani pergamen, skomignil z rameni ter se vrgel kar oblečen na razkopano ležišče. Njegova osuplost in pravkar omenjene misli so bile gotovo krive, da ni slišal hrupa, ki se je vzdignil na cesti. Ali slišal ga je Cogolin; tresoč se kakor šiba na vodi je odprl vrata baš tedaj, ko je vitez zatislil oči, da bi se izročil spanju in nehal misliti na Gizelo.

"Gospod," je dejal Cogolin, "ali nič ne slišite, kako se koljejo sredi ceste?"

Capestang je uprl zrenice vanj. Njegov pogled je izražal samo še vdanost v voljo božjo.

"Tak vendar ne bom spal no-coj!" je pomislil. "Zapisano mora biti. Nekdo mi ne privošči, da bi spal!"

Vstal je, velel prižgati svetilko in šel pogledat na cesto. Ker pa je našel vse mirno in nikjer nikogar, se je vrnil kmalu v svoj stan.

"Koliko je mrtvih, gospod?" je vprašal Cogolin.

"Tepec!" je odgovoril Capestang. "Oho! Kaj pomeni to? Kako se predrzneš pobrati neumni papir, ki si ga kupil za moje zadnje pištole, in ga položiti na mizo? Spravi se, neroda! In če mi prijavkaš še enkrat nepoklican, te zabodem kakor jarca!"

Legel je ter zaspal vročično spanje, polno hudih sanj. Tudi to pot ni prebral molitve k Merkurju...

Zjutraj se je zbudil še nekam rano. V dušku je izpraznil steklenico, v kateri je videl ostanek španskega vina, ter si popravil obleko. Čutil se je dobre volje, dasi ni vedel zakaj; in tako je poklical Cogolina. Oproda je spoznal gospodarjevo razpoloženje po glasu. Ohrabil se je ter sklenil roke:

"Gospod vitez, morda pa vendar še ni prepozno!"

"Prepozno?" se je začudil Capestang. "Kaj hočeš reči? Govori, danes sem ti naklonjen."

"Ali obljubite, da me ne nabodete?"

"Ne boj se!"

"Preberite vsaj enkrat, gospod vitez! Enkrat sam krat!"

"Kaj naj preberem, budalo?"

"Molitvico! Molitvico k Merkurju! Morda si vendar premislite. Ne zavrzite kraljevskega premoženja, ki vam ga obljublja čarodej!"

Pogled na Cogolina je bil tako klavrn in smešen, da se je vitez zagrohotal. Ni se mogel ustavljati. Vzel je zmečkani pergamen, zravnal ga, odtrgal pečat in razgrnil pisanje.

"Pozor!" je dejal, oziraje se hudomušno na oprodo "Evo bogastva; kar nastavi žep!"

In bral je.

Še tisti hip je videl Cogolin, kako je omahnil in prebledel;

LXII.

Konec zakletega gradu.

Ko je planila Gizela Angoulemeška v grad in zaprla težka vrata za seboj, je bila njena prva misel, da mora zagraditi vse izhode, zlasti pa tistega, ki je držal na terasu v zapuščenem parku. Hitela je tja ter zaklenila in zapehnila vrata, kakor je vedela in znala. Zagradila je tudi nezamreženo okno v pritličju, skozi katero je vdrl Concini tisto noč, ko jo je ugrabil. Strah je podeseteril moči; ne strah pred smrtjo, marveč strah, da ne bi padla spet v maršalove roke. Vedela je, da Conciniju vohda ne ubrani, toda hotela je pridobiti vsaj toliko časa, da bi premislila, kaj ji je storiti... Ravnala je kakor poveljnik trdnjave, ki ve, da mora pasti, in se vprašuje le: kako in kdaj?

S silnim naporom volje je zavrnila misel na očeta in mater, ki so ju bili odpeljali v Louvre. Otrmila je celo misel na Capestanga, ki se je oglasila v tej strašni minuti. Vse, kar je bilo res bistvenega v njenem položaju, si je izrazila z besedami:

"Kaj naj storim, da ne padem živa v Concinijeve roke?"

Iz parka se je zaslišal hrup. Concini in njegovi jezdeci so bili tam! Privezali so konje k skupini mladih brestov in se zagnali proti terasi!

V glavna vrata je treskalo bruno, mah na mah. Gizela je slišala, kako poka les in se kolje. Vztrepetala je. In že je začula tudi razbijanje po vratih, ki so držala na terasu, in glas, ki je vpil, ves hripav od gneva in gnusne strasti:

"Odprite! V imenu kralja!"

Gizela se je zdrznila. Pridružen vzklik ji je planil z obledelih ust. Imela je sredstvo! Bilo je grozno, a zanesljivo: gotova smrt!

Hitela je v tisto sobo, kjer je našel Capestang pred meseci celo izbiro pripravljenih oblek. Ta prostor ni služil zarotnikom samo za oblačilnico; bil je tudi njihova orožarna. Široke omare so bile polne mušket, in v sosednji komnati je stalo dvanaest sočev smodnika.

Ta smodnik si je izbrala Gizela, da jo obvaruje sramote... Živela je minuto blaznega,

načloveškega junaštva. S svojimi nežnimi rokami, ki so že krvavele od zadelavanja oken in vrat, je prevaila mladenka tri izmed sočev ter razbila enega s sekiro. Smodnik se je razsul po tleh: na ta kup smodnika je postavila ostala dva soda. Nato je šla po svečo ter jo prinesla na kamin, stopaje po smodniku, ki je bilo treba le še mahnuti z roko, da pade v naročje osvoboditeljci Smrti!

Gizela se je naslonila na mramorni kamin. Njena misel je poletela k materi ter jo poljubila v slovo. Šele nato se je izročila ljubezni, da bi ji posvetila zadnje trenutke življenja.

Izvekle je iz nedrij zmečkan in ogoljen papir, ki ga je očividno že dolgo nosila pri sebi: in s solznimi očmi je prebrala še enkrat čudno listino, začena jajočo se takole:

"Jaz, Ademar vitez de Capestang, izrekam nevidni gospe te hiše svojo zahvalo..."

In s tihim glasom, v katerem je trepetala vsa njena brezna dejna strast, je ponovila zadnje besede:

"Za srečo tega skrivnostnega gostoljubja pa ji zastavim svoje življenje."

Tiho in nemo so tekle solze po deklčinem obrazu. Daleč od vsega sveta, ne slišoč niti hrumenja napadalcev, je objemala Gizela bežeči sen svoje sreče in šepetala:

"Zastavim ji svoje življenje..."

Ta hip pa je zagrmelo pri glavnem vhodu; začul se je zmago-slaven vrišč in teptanje razbojnikov, ki so drli v hišo. Gizela se je zdrznila, pritisnila Capestangov list na ustnice in ga naglo shranila k srcu. Nato je pograbila svečnik ter prisluhnila.

Napadalci so preiskovali sobane drugo za drugo. Bližali so se njenemu zavetju. Z drhtečim srcem je štel, koliko sten jo še loči od njih. Vsak hip so morali biti pri nji.

"Naj pridejo!" je dejala in stopila s svečo k smodniku.

(Dalje prihodnje)

"Oglašajte v Enakopravnosti"

MILIJONI GA IMAJO RAJE
radi tistega
"pristnega 51 okusa!"

P.O.C. se najbolj prodaja... je najbolj popularno Pilsener pivo v tem kraju... brez vsakega dvoma!

Za to pa je dober vzrok. Na milijone ljudi, ki dajo temu odličnemu Pilsener pivu prednost, spoznajo in upoštevajo dejstvo, da je sleherni kozarec ali steklenica ali kanta P.O.C. ene in iste fine kakovosti.

Dan za dnem, ne glede kje so, oni vedo, da bo pristni 51 okus P.O.C. vedno dober... vedno slasten... vedno zadovoljiv.

P.O.C. je najboljši nakup v pivu!

P.O.C. je NAJBOLJŠE Pilsener pivo v Ohio. Najboljše v resnično prvovrstni kakovosti. Najboljše v okusu... tistem ekskluzivnem pristnem 51 okusu. In najboljše za užitek.

P.O.C. ima za seboj dediščino svetovno najbolj priznanega piva—

Čisto, bleščeče Pilsener pivo izdelano v evropskem mestu Pilsen pred več kot sto leti!

Originalna formula P.O.C. Pilsener piva je bila prinesena semkaj v 19. stoletju. Tekom minulih petih let, je Pilsener Brewing Company modernizirala način varenja tega piva s tem, da je vpeljala novo opremo in kontrole kakovosti, ki so stale več milijonov dolarjev.

Rezultat: odličen originalni P.O.C. Pilsener okus je postal še bolj slasten in užitekopoln. Postalo je zelo popularno... nove prijatelje si pridobiva leto za letom... in zaslužilo si je odliko kot eno najfinejših piv v Ameriki. Pijte P.O.C. Pilsener pivo s tistim pristnim 51 okusom!

Ljubitelji pive v tem kraju se veselijo odličnega okusa modernega Pilsener piva s tem, da pijejo P.O.C. Ko ste žejni... ali ko si želite odpočitek... ali ko želite le udobno uživati... ničesar nima tako osvežujočega in razveseljivega okusa kot P.O.C. v bleščečem Pilsener kozarcu. Pijte P.O.C. Pilsener pivo!

THE PILSENER BREWING COMPANY
CLEVELAND, OHIO